

MALI BOHATEROWIE OBRONY PŁOCKA 1920

Iwona Kobylańska

KATEGORIA WIEKOWA: 7-9 LAT

ADRESAT: uczniowie w wieku 7-9 lat.

CZAS ZAJĘĆ: 90 minut (2 × 45 minut).

SŁOWA KLUCZOWE: bohater, obrońca, barykada, zabory, wojna bolszewicka, Krzyż Walecznych, symbole (herb, flaga, hejnał).

WPROWADZENIE

Lata 20. XX wieku obfitowały w wiele ważnych wydarzeń, nie tylko w całej Polsce, lecz także na Mazowszu, między innymi w Płocku. A skoro mowa o naszym ukochanym mieście, to należy przypomnieć jego obronę przed bolszewikami w 1920 roku. Jak nauczyć małe dzieci postaw patriotycznych? Jak przekazać im pierwiastki wiedzy historycznej, aby zrozumiały i zapamiętały? Są to pytania, na które musi sobie odpowiedzieć nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej podczas przygotowania zajęć. W związku z tym zadania zaproponowane w scenariuszu są próbą połączenia wiadomości historycznych z umiejętnościami uczniów. Zawarte w nim elementy psychodydaktyki twórczości powodują, że wiedza historyczna przedstawiana w scenariuszu staje się bardziej bliska i zrozumiała dla uczniów.

CEL OGÓLNY

Zapoznanie dzieci z postaciami polskich orląt broniących Płocka w 1920 roku, rozwijanie wrażliwości i wiedzy historycznej oraz poznanie i rozumienie znaczenia słów związanych z omawianą historią miasta.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- poznaje postacie młodych bohaterów broniących Płocka w 1920 roku;
 - tworzy skojarzenia na dany temat;
 - trafnie dobiera słowa do rodzaju wypowiedzi;
 - umiejętnie współpracuje w grupie i słucha innych wypowiedzi uczniów;
 - podchodzi do problemu zadaniowo, generuje pomysły;
 - aktywnie uczestniczy w zajęciach, ma możliwość samorealizacji.
-

METODY PRACY:

- czynna – zadania do wykonania,
 - słowna – opowiadanie i opis,
 - percepcyjna – słuchanie wypowiedzi i obserwacja czynności innych uczniów,
 - techniki psychodydaktyki twórczości – skojarzenia i analogie.
-

FORMY PRACY:

- indywidualna zróżnicowana,
 - grupowa – jednolita i zróżnicowana.
-

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- rozcięte kartki z literami do układania wyrazu;
- kolorowe piłeczki i balony do podziału na grupy;
- karty do pracy grupowej (według załączników);

- nagranie pieśni legionowej *Marsz Pierwszej Brygady* i hejnału Płocka;
- kartonowe puzzle;
- materiały papiernicze, klej, nożyczki.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Układanka. Karty z literami do ułożenia wyrazu Płock i miasto-bohater.
- 2.-4. Karty do pracy grupowej – portrety bohaterów, plątanina, zdania do układania według kolorowej legendy.
5. Wyrazy do zamieszczenia w balonach i do dopisania rymów.
Bank wyrazów – karta pomocnicza.
6. Zdania do uzupełnienia dla grup.
7. Karty z herbem, flagą i obrazem hejnalisty do pocięcia na puzzle.

BIBLIOGRAFIA:

- E. Dereń, T. Nowak, E. Polański, *Słownik języka polskiego z frazeologizmami i przysłówkami*, Przedsiębiorstwo Wydawniczo – Handlowe ARTI SJ, Warszawa 2008.
- G. Gołębiowski, *Płock 1920. Dni krwi i chwały*, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2017.
- J. Stefański, *Płock od A do Z w tysiącletnich dziejach*, Zarząd Miasta Płocka, Towarzystwo Naukowe Płockie, Płock 1995.
- K. J. Szmidt, *Pedagogika twórczości*, GWP, Gdańsk 2007.

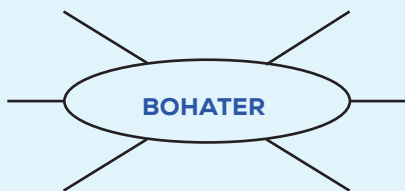
ŹRÓDŁA INTERNETOWE [dostęp: 16.09.2020]:

- [www.twojahistoria.pl/Obrona Płocka \(13 -19 sierpnia 1920\)](http://www.twojahistoria.pl/Obrona_Plocka_(13_-19_sierpnia_1920))
- plock.eu/pl/obrona_plocka_przed_bolszewikami_html
- <https://niezalezna.pl/304064-bohaterska-obrona-plocka-przed-nawala-bolszewicka>
- https://www.youtube.com/results?search_query=hejnal+plocka
- https://www.youtube.com/results?search_query=marsz=pierwszej+brygady
- <https://www.google.com/search?q=herb+plock>
- <https://www.google.com/search?q=flaga+plock>
- <https://www.google.com/search?q=tadeusz+jeziorowski+plock>
- <https://www.google.com/search?q=jozef+kaczmarek+plock>
- <https://www.google.com/search?q=antoni+gradowski+plock>
- <https://www.google.com/search?q=krzysz+walecznych>

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSTĘP / dzieci siedzą w kręgu przed tablicą

- Powitanie – uczestnicy powtarzają za prowadzącym cicho, głośno i bardzo głośno zdanie: „Witamy, witamy, do nauki zapraszamy!”
- Układanie hasła. Na tablicy są przypięte kolorowe litery. Zadaniem uczniów jest ułożenie z nich wyrazu PŁOCK. Następnie chętne dziecko odwraca kolejne kartki na drugą stronę, powstaje napis: MIASTO-BOHATER (**załącznik nr 1**).
- Rozmowa z uczniami – dzieci próbują odpowiedzieć na pytania: Kim jest bohater?, Co robi?, Jakie ma cechy?, Czy bohater to tylko człowiek?, Z czym wam się kojarzy to słowo? Nauczyciel zapisuje odpowiedzi uczniów na tablicy wokół hasła BOHATER i wypełnia wraz z uczestnikami gwiazdę skojarzeń do tego słowa.

Jako podsumowanie zadania nauczyciel lub dobrze czytający uczeń odczytuje znaczenie słowa bohater ze *Słownika języka polskiego*.

- Rozmowa – ciąg dalszy. Nauczyciel zadaje pytania: Czy miasto może być bohaterem?, Kiedy?, Dlaczego?, Czy potrzebuje do tego pomocników?, Kto może być pomocnikiem, aby miasto zasłużyło na ten tytuł? Podczas rozmowy prowadzący odsłania napis na tablicy: MALI BOHATEROWIE PŁOCKA 1920 i informuje dzieci, że dziś na zajęciach

poznamy właśnie takich małych, bohaterów pomocników.

- Podział na grupy. W słoju znajdują się piłeczki w trzech kolorach – żółtym, czerwonym i niebieskim (takich jak barwy Płocka). Dzieci losują po jednej piłeczce i siadają w grupach według wylosowanego koloru. Stoliki grup są oznaczone kolorowymi balonikami, takimi jak kolory piłeczek.

CZĘŚĆ GŁÓWNA

- **Wstęp.** Krótka informacja historyczna nauczyciela jako wprowadzenie do zadań:
Z pewnością wiecie, że wiele lat temu naszego kraju nie było na mapach świata. Takie państwo jak Polska nie istniało. Nasze ziemie zostały podzielone i włączone do trzech dużych państw: Prus, Rosji i Austrii, które chciały z Polaków zrobić swoich obywateli. Tak było przez 123 lata. Polacy się jednak na to nie godzili i w różny sposób walczyli o odzyskanie niepodległości (będziecie się uczyć o tym dokładnie w starszych klasach na lekcjach historii). Opór, liczne powstania i udział w I wojnie światowej doprowadziły do tego, że Polacy odzyskali w 1918 roku niepodległość. Rosja, która przekształciła się w Związek Sowiecki, nie chciała się pogodzić z tym, że musi oddać Polsce ziemie, które wcześniej jej zabrała, i napadła na Polskę. Latem 1920 roku rozegrała się pod Warszawą wielka bitwa z wojskami sowieckimi. Sowietci, chcąc dostać się na tyły wojsk polskich, zaatakowali 18 sierpnia 1920 roku Płock. W jego obronie, oprócz żołnierzy, dzielnie walczyły kobiety oraz dzieci. My dziś na zajęciach poznamy takich małych bohaterów, którzy bronili naszego miasta.

● Praca w grupach

Zadanie nr 1 (załączniki nr 2-4).

Każda grupa ma na stoliku kartę nr 1 (najlepiej wielkości A3). Na karcie jest wydrukowane zdjęcie małego bohatera biorącego udział w obronie Płocka. Waszym zadaniem jest rozwiązać plątaninę, dowiedzieć się, jak nazywała się ta osoba oraz ułożyć i przykleić zgodnie z kolorowym kodem zdania dotyczące tej postaci (kolejność zawsze ta sama: czerwony, żółty, zielony, niebieski; zdania znajdują się w kopercie doczepionej do karty). W ten sposób zdobędziecie informacje, którymi podzielicie się z resztą klasy. Po wykonaniu pracy grupy prezentują swoje postaci i przyczepiają kartę pod wcześniej odsłoniętym napisem na tablicy – MALI BOHATEROWIE PŁOCKA 1920.

Zadanie nr 2. Prowadzący rozmawia z dziećmi na temat: Jak my dziś podziękujemy za tę obronę? Za odwagę? Uczniowie podają swoje propozycje. Następnie z papieru w dowolnych kolorach wykonują kwiatki, które złożą pod portretami. Po wykonaniu pracy, z powagą wsłuchując się w słowa pieśni *Marsz Pierwszej Brygady*, dzieci przypinają kwiaty na tablicy i wracają na swoje miejsca.

Zadanie nr 3 (załącznik nr 5). Do każdego stolika doczepiony jest balonik. Nauczyciel prosi, aby wybrane dziecko z grupy przebiło balon i wyjęło kartkę, która znajduje się w środku. Na każdej kartce są dwa wyrazy. Uczniowie mają dopisać do każdego wyrazu jedno słowo, które się z nim rymuje

(jeśli uczniowie mają kłopot, mogą skorzystać z banku wyrazów na **karcie nr 2**).

Po wykonaniu zadania grupy prezentują swoje prace, a wszyscy wspólnie próbują wyjaśnić znaczenie zapisanych słów.

Zadanie nr 4 (załącznik nr 6).

Używając wyrazów z zadania trzeciego (po zmianie formy wyrazu), uczniowie w grupach, uzupełniają zdania o swoich bohaterach i odczytują je na forum klasy. Każda grupa kończy też zdanie:

Tadeusz/Józef/Antolek (do wyboru) był odważny jak... bo...

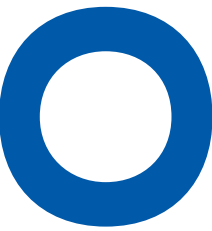

PODSUMOWANIE

- Rozmowa. Dziś na zajęciach odbyliśmy podróż w czasie. Poznaliśmy małych, bohaterskich obrońców Płocka. Miasta, które za swą odwagę i obronę przed bolszewikami zostało odznaczone 10 kwietnia 1921 roku przez Naczelnika Państwa, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Krzyżem Walecznych (pokazujemy w internecie, jak wygląda to odznaczenie). Czy wy znacie swoje miasto? Zaraz się dowiemy. Praca końcowa w grupach. Każda grupa w kopercie nr 3 (**załącznik nr 7**) ma puzzle. Należy z nich ułożyć obrazek (herb miasta, flagę, hejnał). Po ułożeniu dzieci omawiają swoje obrazki oraz odpowiadają na pytanie prowadzącego: Jak razem nazwiemy te trzy obrazki, co one przedstawiają? Odpowiedź brzmi: **Są to symbole/znaki naszego miasta.** Na zakończenie, w postawie na bacność, uczniowie wysłuchują hejnału Płocka.

Załącznik nr 1.

Układanka

	TER
	HA
	BO
	STO -
	MIA

Załącznik nr 2.1

Grupa I

T	D	A	U	E	Z	S	J	Z	E	O	I	O	R	S	W	I	K
	X		X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Hasło z płataninki:

(Tadeusz Jeziorowski)

Zdania do rozcięcia, do koperty:

Miał 11 lat.

Był uczniem drugiej klasy Gimnazjum im. Stanisława Małachowskiego.

Wziął udział w obronie Płocka. Dostarczał amunicję na barykady.

Po wojnie Józef Piłsudski odznaczył go Krzyżem Walecznych.

Załącznik nr 2.2

Grupa II

J	Z	Ó	F	E	K	C	A	M	Z	R	A	K	S	I
	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

Hasło z płataninki:

(Józef Kaczmarek)

Zdania do rozcięcia, do koperty:

Miał 14 lat.

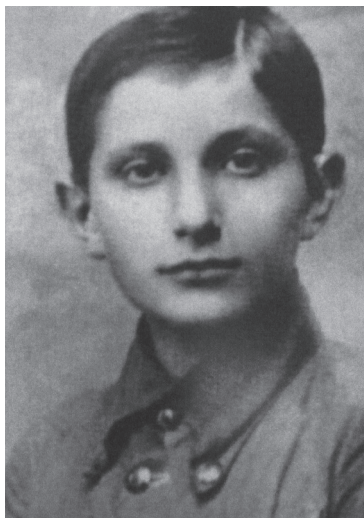
Uznany za bohatera. Był łącznikiem, przynosił informacje żołnierzom.

Ranny w twarz, piersi i głowę. Przeżył dzięki sanitariuszowi nieprzyjacielskiego wojska.

Po wojnie Józef Piłsudski odznaczył go Krzyżem Walecznych.

Załącznik nr 2.3

Grupa III

A	T	N	N	O	I	G	A	R	O	D	S	W	I	K
	X		X				X		X		X		X	

Hasło z płataninki:

(Antoni Gradowski)

Zdania do rozcięcia, do koperty:

Miał 14 lat.

Uzłósł się do pomocy żołnierzom w okopach.

Pełnił funkcję sanitariusza oraz roznosił jedzenie i amunicję.

Zginął w okopach koło „Stanisławówki”. Pośmiertnie został odznaczony Krzyżem Walecznych.

Załącznik nr 3.

Karta nr 2 / bank wyrazów rymujących się, do wyboru dla każdej grupy

rozwaga	skuteczny
doskonały	odważny
rycerski	bezpieczny

Wyrazy umieszczone w balonikach, do których uczniowie dopiszą wyrazy rymujące się:

Grupa I:

odwaga – (rozwaga)

mały – (doskonały)

Grupa II:

waleczny – (skuteczny)

ważny – (odważny)

Grupa III:

bohaterski – (rycerski)

skuteczny – (bezpieczny)

Załącznik nr 4.

Zdania do uzupełnienia dla każdej grupy, z użyciem wyrazów rymujących się, po zmianie ich formy.

Grupa I:

Tadzio Jeziorowski walczył z wrogiem.

..... chłopiec nie bał się pomagać żołnierzom.

Tadzio był odważny jak , bo

Grupa II:

Józio Kaczmarek odpierał ataki wroga.

Za to, że był otrzymał Krzyż Walecznych.

Józio był odważny jak , bo

Grupa III:

Antolek Gradowski bronił swojego miasta.

Był bardzo pomocny, nie zważał na własne

Antolek był odważny jak , bo

Karty do pocięcia na puzzle.

Grupa I / herb Płocka.

Grupa II / flaga Płocka.

Grupa III / hejnał.

